

דף של ספינה נזדמן לי

אחרוני הנרגשים כבר מחו את דמעות הפרידה, נפנופי ידיהם של יקיריהם שזכו להצטרף אל המסע הארוך הזה, כבר התנפנו מעל סיפון האניה המלכותית, הרציף כולו כמו התמלא געגועים אל האנשים שזה עתה עמדו על גבו, עמדו! הילכו, קיפצו, פזזו, כרכו. הן אל עבר העולם הגדול ישיטו להם במרחבי בריאתו של עולם, כלום מסע כה ארוך זה קל בעיניכם?!

- לכו לשלום ושובו לשלום! התייצבו כאן ברציף הזה בחלוף ה"סיבוב" הסביבני הססגוני הזה בגאון ובעוז לאמר: - עשינו זאת! היה כדאי! 'השתלם' לנו! נשתה "לחיים" בהפגשנו כאן שוב כולנו יחד בתום המסע - - -

השבועות הראשונים להפלגה עברו ברעננות ובהתחדשות, כולם כאחד חדורי מרץ, מוטיבציה ואמביציה, אש בעינים הנשואות אל האופק שאיננו מפסיק להחליף גוונים ולשנות צבעים.

הם כבר התענגו בתחקיר נמרץ על זרם הגולף האטלנטי ועל מסלול דגי הסלמון המפליא עין כל. שבעו מנפלאותיה של לונדון הבירה והשתאו מול גלמיה השעונויים של מוזיאונה הנודע בשערים, ומגדל השעון "ביג בן" וככרו, על יונותיה מנקרות הפירורים.

חודשים עברו והם גמעו בשקיקה את מה ששמעו על אודות תעלומי אבני הסטונהג' האגדיים, ומחללים סקוטיים עטויי עדיים, אזניהם נחרשו משאון אשדות הניאגרה ופרצי הגיזרים, ובטקסס נתוודעו לפריטי לבוש (?) של חיזירים...

לאחר שרַכְּבְּלוּ על הרי האַלְפִים הרמים, אף קפצו לביקור בפראג שבויית שברי היסטוריה חשאיים, לא פסחו על "קפיצה" למעמקי הג'ונגל בין פראים אפריקאיים, עקוצי קטוסים, שברו קוקוסים, זינבו בבבונים, ומתחו צווארים לנוכח הַזְמִרים, השליכו בננות לשימפנזי סאוואנות, הסתכנו בקרבת פתנים מסוכנים, קוברות אימתניות ואנקונדות זוועתיות. כל עוד עמדה האניה המלכותית לשרותם, וְתָר לא יוותרו אף על יום אחד של תענוגים. הן שילמו על כך הון עֵתָק!

עבר חודש, חלפו חֲדָשִׁים, והנה זה להם שנתיים. שְׁנֵי הזמן נתנו את אותותיהן באחדים מן החבורה. יש גבול לכל תעלול, אינני נעול כאפרוח בלול - קבעו...

- וכי מה יהלוך מני אם אפסח על התמסח, או אדחל ממזחלת?

תניא, אמר רבן גמליאל: פעם אחת הייתי מהלך בספינה, וראיתי ספינה אחת שנשברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומנו? רבי עקיבא.

וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפני בהלכה.

אמרתי לו: בני! מי העלך?

אמר לי: דף של ספינה נזדמן לי, וכל גל וגל שבא עלי - נענעתי לו ראשי. וכך עבר הגל מעלי, ולא טבעתי (יבמות קכא).

היה זה יום קיצי בהיר, בה התפרסמה החדשה המרעשה בכרך קטן של אי-שם מארצות חוף האוקיינוס האטלנטי. יודעי דבר סחו זה אל זה בהתרגשות על פרטי הידיעה, על תַּכְנָה ומהותה. מרגע לרגע גברו קולות המתגודדים בקרנות רחוב ונראה היה לצופה מן הצד כי אכן נפל דבר בעיירה....

הס! - עלה קולו של השמנמן שבחבורה - הבה נסכם! - הרעים בקולו - המסע יצא כפי המתוכנן מנמל סאן-דייגו רציף 1. אנית "המלך שאסו" תיקח את המתלולים למסלול ארוך שיחלוף על פני כל נקודה משמעותית בתבל. המשתתפים לא יוכלו כמובן לשהות זמן רב בכל אתר עתיק ועתי-היסטוריה ככל שיהיה, שכן ה"מסע" כשמו כן הוא, אינו מאפשר התעמקות עד לפרטים הקטנים והזכרת שמות כל החוקרים שהעלו את תגליותיהם, אך בכל אופן יהיה זה מסע רב-גילויים, בו תשתתף אך ורק הנבחרת מאותם חוקרים, מלומדים לצד שוחרי דעת, ותאבי מדע...

השקט שהשתרר באותה העת על פני הככר, דמה להפליא לתמונת ציר המסע שהתנוססה בגאון מאחורי גבו של הנואם. הרי-עד נישאים מושלגי-נצח, נהרות מעלי קצף שראשי דגים טורפים מגיחים מבין גליהם, קופי אוראנג-אוטן שעירים, קרוקודילים בעלי זנבות משוננים, עתיקות רויי הוד-קדומים, מדבריות צחיחים, חולות צהובים, צמחי פרא ושרכי בראשית.

- זה כדאי! זה 'משתלם'! - הבטיחה המודעה.

השמש המתארגנת לשנת לילה, הזכירה לתושבי ארץ כי זמן פיזור הגיע. איש איש פנה לביתו ובקתתו, בהם הוציאו המאושרים שבחבורה את צרורות כספיהם שהיו ספונים-טמונים עד כה בירכתי דרגשי העץ הישנים, ומנו אחת לאחת, ופרוטה לפרוטה שהצטרפה לחשבון גדול. ההחלטה נפלה, נוסעים.

כל עוד עמד פחו בו, בא, התייצב, יום יום, דף דף, לא יוותר האיש הנלבב על שיעור אחד, להתענג בתענוגים. מה מִתְקוֹ הויכוחים בבית-מדרשה של יבנה וחכמיה, ומה רבו צווחותיו של ריש לקיש ככרוכיא באזני כל כנישתא וְקָמְיָה! אך מזעקותיה דההיא איתתא על עציה הגזולים, אינם מתרגשים ואינם חלים... פגשו את ההוא סבא וההוא טייעא, נסכא דרבי אבא ודקלא דצווח, תורניתא ומטרוניתא, חילק ובילק, שמחזאי ועזאל ואת בן-גוריון, ואף את חופר שיחין, בר-קיפוק ובן-תמליון... מָה עֲצָמוּ כידודי דאשא שנמלטו מפי של רבי לרב וחוזר חלילה. ומה נמלצו הוויות דאביי בפומבדיתא ודרבא בשוקי דמחוזא עטורי ההילה! כמה הם עורגים לבקר בפרוותא דזולשפט, באטליז של אמאוס, בטבריה ובצפורי, בנרש ובבירי, בנהרדעא ובסורא, בנציבין ובבצרה, ביני עמודי וברקתא דנהרא,

ברקם, בחגר ובאשקלון, בעין-טב ובעמק איילון, באושא ובבית-שערים, ובירושלם היושבת בין ההרים, מקום אשר רוח אלקים שפוכה על תַּנְצָאָה, אֲמוֹרָאָה וְסִבּוֹרָאָה - -

שלא לדבר על העונג הרוחני שנולה בכל סוגיא. כששמעו את הסברו של "רבי חיים" [מבריסק] ש"אתה חוננתנו" נאמרת "בתפלת-חול הראשנה" ולא "בתפלת מוצאי-שבת"... וההשלכה להלכה למעשה - נותרו כוסות הקפה מיותמים על השלחן, מאין שותה. בהאזינם להברקת "הרוגאטשובר" שגם אם "נתינה בעל-כרחו שמה נתינה" לא תוכל לפעול כ"קנין" - היה דומה בעיניהם כאילו נמצאים בגופם-הם בבית-מדרשו ונהנים מזיו-דיוקנו רושף הגיצים. מי אינו זוכר את "מנין הערבית" שהתאחר ברבע שעה בגלל חידושו של רבי ברוך-בער [שהרחיב את חילוק "הגברא" מן "החפצא" של מורו ורבו "רבי חיים"] בהבדל בין "די צוויי דינים" "לקחת" ו"לצרור" לפטור את הצרה מיבום, שהקיף את כל משתתפי השיעור, וכמובן שאי-אפשר לשכוח את ר' נָטע, שידו האוחזת בכוס התה המהביל, וְצִקְתָּהּ בשקית הדומן שלידו, בהסיחו דעת משמירתה, לפי שכל רמ"ח ושס"ה שלו הסכיתו להסברו המשכנע של רבי איסר-זלמן [בעל "אבן האזל"] לקשר שבין "מקוה שנמדד ונמצא חסר" ל"כהן המקריב על-גבי המזבח, ונודע שהוא בן-גרושה או בן-חלוצה"...

עבר חודש, עברו קדשיים, והנה זה להם שנתיים, מרחפים בין ארץ ושמים. הזמן נותן את אותותיו באחדים מן החבורה, קשיים נערמים, בדרך לשיעור, שהפך, כנראה, הרגל מימים.

למרות שכשהסבירו על תקלין חדתין ושלש קופות, הוכרח לצאת להמתין לשלש חופות; כשביארו את עקרונות העיבור וחשבונות המולד, הוזעק אל בית היולדות על כי ילד יולד; כשמגיד-השיעור החליף זהבים ולבש לבנים, הוצמד להיות שמרטף על בנים; כשהאיצטבא עמדה מן הצד ונויי הסוכה מוֹתָנִים, הוצק במעבר דירת-עראי לשאת קרטונים. ה"דקר הנעוץ" בלבו כשהצטרך למטלות ה"ביתיות", הרי "פרקו נאה וביתו ריקם" מן המהודרים

להיות. מנסה להדביק את הפער ו"חייב לִשְׁנוֹתָה ביום" אך "נפתחה לו פרשתא מן הדא", חייבים לצאת עם הילדים "בחולו של מועד", קובעת דא, ממש "חגיגה". היצוא יצא לנהר פקוד או לנהר גינאי? או יבחר לחזות בפלאי פלאות, קוף וקיפוף ואורזילא דִּימָא? עצמך הגע, איך יבין אם לא ייגע, וכיצד יבין "אָהֶל, משא ומגע" או את "כשושנים סוגה"? את בן-שְׁלָקוֹת אינו מכיר, לא פגע ולא נגע....

ולפעמים הוכרח הוא עצמו לשהות במרפאה, ל"שן" או "רגל" לעלות תַּעֲלָה, ודאי שְׁמֶן השכנים אינו מתעלם וְשִׁצְצֻחַת "זה אומר כולה שלי" נִסְקָה עד לב-שמים, - "אלו מציאות"?! - הוא שואל את עצמו בעצב בין עיניים. ב"מיגו להוציא" מגמ"ח מול "שטרך בידי מאי בעי" או "פרוע" לא היה מן המצויינים, ולא-אחת שִׁנְעַה להסבר ב"כסף משנה" מוקשה (כקריעת ים סוף, כמו גם זיווגי צאצאיו) ב"הלכות מלוה ולוה", ושליח עושה שליח, מעשה קוף בעלמא התרוהו נבונים. עסוק וטרוד למעלה מראש בבנין דכרין ובנותייכי דיהווין לי מינייכי, רוב וגם קרוב גמל עלייכי, עסק בפשרות וזבל"א אפילו בחצר שאין בה דין חלוקה, ההוא שתלא ורונא הקיפווהו ונפשו פקוקה. הוא דומה יותר לחציו עבד מאשר חציו בן-חורין העוסק בתורה, אבל בנפש השיעור היומי נפשו קשורה. מתעניין, שואל, "היכן אנו"? באצבעותיו הכפופות משתדל מעל ומעבר לאחוז במעקה-הסיפון של הספינה הגוששת-הרועשת, "את המסע אינני עוזב", ונשמתו מתאוששת.

עם הספינה האגדית נישא בין תהומות ולב שקט, עֲמָם גם הגיע לטבעת הסתומה שבעזרה, ואף אל נִבְכִי זו העליונה שְׁבִקְנָה, נופח את אומות הריאה ואונותיה, בדוקין שְׁבִעִין ומיחוי בני-המעים. וזו שעושה חסידות לחברותיה, ההמסס ובית-הכוסות מאחוריו, מקפצי "כרעיים ממעל לרגליו" מלפניו, יחד עם חֲבֵרָיו למסע, השלים וְתַבַּע להבין פגול ונותר, ערכים ותמורה, ונפשו יוצאת להיות חלק מן החבורה, ששותפים עמו זה שנים, מכירים בנפשו היקרה. יום פה, יום שם... נו, קרה, אך יחד הגיעו לשלב הגמר, איככה כל זה כבר נגמר!?

עטורי נצחון נושאים אותם על כפיים, "מזל טוב"! אשריכם! תִּקְעוּ כַף וְלַחְצוּ ידיים!, הנה זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, בעמו, בתורתו. היה כדאי! 'שלם השתלם!' בזה ובבא. כן יתן ה' וכה יוסיף בסיום המחזור הארבעה-עשר, אי"ה ביום שני, ב' בסיון ה'תשפ"ז.

מאמרו של

הגאון הגדול רבי מרדכי גנוט שליט"א

מתוך לוחו המונומנטלי "דבר בעתו" ה'תש"פ, ז' בטבת